

- вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців* : зб. наук. пр. 2024. № 74. С. 66–78.
6. Çetinkaya M., Demir İ. C. Interactive Digital Storytelling Development Process in Science Education. *The Journal of Limitless Education and Research*. 2025. No 10(1). Pp. 1–33.
7. Robin B. Educational Use of Digital Storytelling. *University of Houston*. 2018. URL: <https://lnk.ua/94y9JWY4M>.

Кифорук Ю.І.

Викладач

Матійчук С.О.

викладач

*Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка
Черкаської обласної ради»*

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ: ВИКЛИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Анотація. У статті висвітлюються сучасні тенденції впровадження технологій штучного інтелекту (ШІ) у сферу освіти. Розглянуто педагогічний потенціал інтелектуальних систем у підготовці майбутніх фахівців, а також виклики, що постають перед викладачами й здобувачами освіти. Проаналізовано можливості персоналізації навчання, автоматизації рутинних процесів, розвитку цифрової грамотності та критичного мислення студентів.

Ключові слова: штучний інтелект, освіта, цифровізація, педагогічний потенціал, майбутні фахівці.

Kyforuk Y., Matiichuk S. The use of artificial intelligence in the training of future specialists: challenges and pedagogical potential. The article highlights current trends in the implementation of artificial intelligence (AI) technologies in the field of education. The pedagogical potential of intelligent systems in the training of future specialists, as well as the challenges

faced by educators and students, are examined. The paper analyzes the possibilities of personalized learning, automation of routine processes, and the development of students' digital literacy and critical thinking skills.

Key words: *artificial intelligence, education, digitalization, pedagogical potential, future specialists.*

Актуальність дослідження. Штучний інтелект сьогодні перетворюється з інноваційної технології на звичний інструмент освітнього процесу. Він змінює способи отримання знань, взаємодії викладача й студента, підходи до оцінювання та організації навчального середовища [3]. У контексті підготовки майбутніх фахівців ці зміни набувають особливого значення: цифровізація освіти відкриває шлях до індивідуалізованого навчання, підвищення ефективності викладання й розширення доступу до якісної освіти.

Розвиток штучного інтелекту в освіті – це не лише технологічна інновація, а й педагогічне явище, яке потребує переосмислення ролі викладача, методів навчання та принципів академічної доброчесності. В українських реаліях питання використання ШІ набуває ще більшої ваги через необхідність адаптації освітньої системи до сучасних викликів – цифрової нерівності, наслідків війни, міграційних процесів і потреби у швидкому формуванні гнучких компетентностей [1].

Мета статті. Мета дослідження полягає у визначенні педагогічного потенціалу технологій штучного інтелекту в підготовці майбутніх фахівців, аналізі можливостей та ризиків їх використання в освітньому процесі, а також у формулюванні практичних підходів до інтеграції ШІ в освітнє середовище закладів вищої та фахової передвищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Активне впровадження технологій штучного інтелекту в освітню діяльність відкриває перед педагогами і студентами нові можливості. Передусім це індивідуалізація освітнього процесу. Інтелектуальні системи здатні адаптувати навчальні матеріали до рівня підготовки студента, враховувати темп засвоєння знань і пропонувати персоналізовані рекомендації для розвитку [2]. Такі технології підсилюють мотивацію до навчання та дозволяють викладачеві зосередитися на творчих і консультативних аспектах педагогічної діяльності.

Ще однією важливою перевагою є автоматизація рутинних завдань викладача. ШІ бере на себе перевірку тестових завдань, формування

статистики успішності, планування розкладу, навіть частину комунікації зі студентами через чат-ботів або віртуальних асистентів. Це зменшує адміністративне навантаження та дає змогу викладачеві приділяти більше уваги розвитку критичного мислення студентів [1].

Окремого значення набуває аналітика навчальних даних. Інтелектуальні системи здатні не лише збирати інформацію про успішність студентів, а й визначати закономірності: які теми викликають труднощі, які методи навчання найефективніші, як змінюється динаміка засвоєння матеріалу. Такі дані можуть бути основою для ухвалення рішень щодо вдосконалення навчальних програм.

Крім того, ІІІ сприяє підвищенню доступності освіти. Завдяки системам автоматичного перекладу, озвучуванню текстів, адаптації матеріалів для студентів із особливими освітніми потребами та можливостям дистанційного навчання технології штучного інтелекту забезпечують інклюзивність освітнього простору [4].

Водночас поява нових інструментів породжує низку викликів. Одним з них є недостатня готовність викладачів до роботи з інтелектуальними системами. Часто педагогічні колективи не мають достатнього технічного забезпечення або навичок для ефективного використання ІІІ. Виникає потреба у створенні спеціальних програм підвищення кваліфікації, які поєднують технічні знання з педагогічною доцільністю використання ІІІ.

Інший важливий аспект – етичний. Використання штучного інтелекту ставить перед освітою питання академічної доброчесності, захисту персональних даних і збереження ролі людини в освітньому процесі. Зокрема, генеративні системи, як-от ChatGPT, можуть як допомагати у створенні навчальних матеріалів, так і стати джерелом недоброчесного копіювання, якщо їх застосовувати без усвідомлення меж відповідальності [5].

Ще один виклик – соціальний. Нерівний доступ до цифрових технологій між регіонами та соціальними групами створює ризик поглиблення освітньої нерівності. Якщо один студент має змогу користуватися сучасними сервісами ІІІ, а інший – ні, то можливості розвитку їхніх компетентностей стають нерівними.

Попри ці ризики, педагогічний потенціал штучного інтелекту є значним. Його можна розглядати як засіб розвитку автономності здобувачів освіти, засіб підтримки індивідуальних освітніх траєкторій і

платформу для формування нових компетентностей – аналітичних, комунікаційних, цифрових. Викладач при цьому виступає не лише джерелом знань, а й наставником, який допомагає студентам осмислювати отриману з допомогою ШІ інформацію, формувати критичне мислення й етичну відповідальність [3].

Для ефективного використання ШІ необхідно поєднати три складові: технологічну готовність закладів освіти, педагогічну компетентність викладачів і нормативну підтримку держави. Освітня політика має не лише заохочувати інновації, а й забезпечувати етичні рамки їх використання. Варто передбачати створення методичних рекомендацій, підготовку фахівців з цифрової педагогіки, розроблення інструментів моніторингу впровадження ШІ в освіту.

Висновки. Використання штучного інтелекту у підготовці майбутніх фахівців є невід’ємною складовою сучасної цифрової трансформації освіти. Ці технології не замінюють людину, а розширюють її можливості, надаючи педагогам і студентам нові інструменти для творчості, аналізу та саморозвитку.

Ефективність впровадження ШІ залежить від рівня цифрової компетентності викладачів, наявності технічних ресурсів, етичних стандартів і підтримки на інституційному рівні. Перспективним напрямом є створення інтегрованих освітніх платформ із вбудованими алгоритмами адаптивного навчання, аналітики даних і рекомендаційних систем.

ШІ здатен не лише підвищити якість освіти, а й змінити її філософію: від передачі знань – до розвитку мислення, від контролю – до підтримки, від одноманітних програм – до гнучких і персоналізованих траєкторій. Головне завдання педагогічної спільноти – навчитися використовувати цей інструмент розумно, гуманістично та етично.

Література

1. Мельник А.В. Застосування штучного інтелекту в освітньому середовищі: потенціал та виклики. *Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 2023. С. 250–253.
2. Москалюк М., Москалюк Н. Особливості використання штучного інтелекту у професійній підготовці майбутніх учителів. *Науковий*

вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. 2023. Вип. 64. С. 155–161.

3. Шаров С.В. Сучасний стан розвитку штучного інтелекту та напрямки його використання. *Українські студії в європейському контексті. 2023. № 6. С. 136–144.*
4. Шарова Т.М., Ломейко О.П., Шаров С.В. Штучний інтелект в освіті: свідомий вибір. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти* : збірник науково-методичних праць ТДАТУ. Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. Вип. 27. С. 390–408.
5. Штучний інтелект в освіті: відповідальне ставлення: бібліографічний покажчик / уклад. Олена Найдьонова ; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький: ЦНТУ, 2023. 11 с.

Кобилко Н.А.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін та українознавства
Харківський національний університет внутрішніх справ*

Кобилко Н.О.

*методист, викладач української мови та літератури, старший
викладач
Державний навчальний заклад «Охтирський центр професійно-
технічної освіти»*

ПРОФІЛАКТИКА ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто особливості діяльності викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах війни; проаналізовано чинники й симптоми професійного вигорання в педагогів; сформульовано практичні рекомендації з профілактики емоційного та фізичного виснаження особистості.

Ключові слова: працівники освіти, професійне вигорання, стрес, емоційне виснаження, саморегуляція, корекційна робота.